

Milliyet, 6 Eylül 2011, Onay Yılmaz

TÜBA Dünya Bilim Camiasından Dışlanır

Hükümetin, bir kanun hükmünde kararnameyle Türkiye Bilimler Akademisi'ne (TÜBA) üye seçimi ile ilgili aldığı yeni karara tepkiler sürüyor. Üyelerin üçte birini hükümet, üçte birini ise YÖK'ün seçecek olmasına tepki gösteren TÜBA üyeleri, "Bu karar kabul edilirse TÜBA dünya bilim camiasından dışlanır" dediler. TÜBA üyelerinin bu konudaki düşünce ve değerlendirmeleri şöyle:

Prof. Dr. Ayşe Erzan (TÜBA Asli Üyesi-Fizik): "Akademi tanımına uymuyor bu getirilen düzenleme. Böyle akademi olmaz. Böyle bir düzenlemeyi, işgüzarlıktan mı, bilgisizlikten mi, aşırı bir kontrol isteğinden mi getiriyorlar bilmiyorum. Neticede tüm özerk yapıları ortadan kaldırma gayreti mi, insan anlamakta zorlanıyor. Böyle bir akademiye doğrusu çalışmak istemem. Türkiye'de bilimsel araştırmaların teşvik edilmesi, gençlerin bilimsel mesleklere yöneltilmesi için çaba gösteren birçok kuruluş vardır; TÜBA da bunlardan biri ve çok etkin bir kuruluş. Dünyanın hiçbir yerinde, üyelerin hükümet ya da akademi dışından, herhangi bir kurum tarafından atanması diye bir uygulama yok. Bilim akademileri kendi üyelerini mevcut üyeleri tarafından seçiyorlar. Buna kimse karışmıyor. En az 400 yıllık bir gelenek. Bu geleneğin sürmesinin çeşitli nedenleri var. O ülkenin politik güçlerinden, birtakım çevrelerden bağımsız olmaları, onlara başka türlü bir saygınlık getiriyor. Ve ülkelerini uluslararası düzeyde bu şekilde temsil ediyorlar. Bunun getirdiği ayrıcalıklar var. Hükümet bilim adamı atarsa, o atadığı insanlara da yazık bence. O atanacak insanların içinde de değerli bilim insanları vardır. Hükümetin emriyle bir akademi üyeliğine atanmak bence onur kırıcı bir şeydir."

Prof. Dr. Tosun Terzioğlu (TÜBA Asli Üyesi - Matematik): "Dünyada birçok ülkede bilim akademileri var, hatta bazı ülkelerde birkaç tane var. Örneğin İngiltere'deki Royal Society, Nobel ödüllerini veren İsveç Kraliyet Akademisi gibi. Bu akademilerin başlıca özelliği özerk olmaları, tarafsız ve güvenilir olmaları. Türkiye Bilimler Akademisi, son kanun hükmündeki kararnameye göre böyle bir özerkliğe sahipti. Biz de zaman zaman üye seçimleri konusunda kendi özeleştirimizi yaparız. Yanlış da yapmış olabiliriz. Ancak üyelerin hükümet veya YÖK, veya herhangi bir akademi dışındaki bir kuruluş tarafından seçilip atanması bir bilim akademisinde olmayacak bir şeydir. Korkarım TÜBA eğer bu son alınan karar uygulanırsa, dünya bilim camiasından dışlanır. Biz bu endişeyi ciddi olarak taşıyoruz. Ve şimdiye kadar başka ülkelerdeki bilim

insanlarından gelen, akademilerden gelen resmi tepkiler bu endişemizi daha da artırmakta."

Prof. Dr. Bozkurt Güvenç (TÜBA Şeref Üyesi-Sosyal Antropoloji): "TÜBA akademik kuruluşlar içinde özerk statüsünü koruyan tek kurumdu. Özerklik, akademik özgürlüğün hukuki güvencesidir. Biz TÜBA'da buna sahiptik, bu özgürlüğü yaşıyorduk. Yani yöneticilerimizi kendimiz seçiyorduk, bütçesini hükümet veriyordu. Buna şimdi son verildi. Üçte birini hükümet, üçte birini YÖK tayin edecek. Birkaç sene sonra bütün üyeler siyasi erk tarafından tayin edilmiş olacak, yani bir bakıma devlet memuru olacaklar. Akademik kimlikleri olabilir ama siyasetin beğendiği akademisyenler olacaklar. Bu da özerkliğin sonudur."

Prof. Dr. Çiğdem Kağıtçıbaşı (TÜBA Asli Üyesi-Psikoloji): "Karara üzuldüm ve yanlış buldum. Bu karardan önce TÜBA yönetimiyle, başkanıyla, üyeleriyle, konseyiyle konuşulması yararlı olurdu. Ancak bu yapılmamış ve birdenbire böyle bir emrivaki yapılmış. Şöyle ki, bir bilim akademisi, bilimsel liyakata göre üye seçer. Akademi demek için böyle olması gerekir. Bütün dünyada bu böyledir. Üçte biri hükümet, üçte biri YÖK tarafından atanması kabul edilemez. Bu bilimsel liyakattan çıkar, başka kriterlerin kullanılması haline gelir. Bu da akademiye akademi olmaktan çıkarır. Bu kanun hükmünde kararname uygulamaya konursa, TÜBA dünyadaki bütün akademik kuruluşlardan çıkarılır."

Prof. Dr. Yücel Kanpolat (TÜBA Başkanı-Tıp): "Dünyadaki akademilerde olmazsa olmaz bazı kurallar vardır. Bir tanesi kendi başkanlarını, üyelerini kendileri seçmeleridir. İkincisi akademinin devletten, sanayiden bağımsız olması şarttır. Bu bağımsızlık gereklidir. Devlet, 'Ben parayı veririm, ben denetlerim' dememelidir. Biz bunu hep söylemeye çalıştık ve savunduk. Biz ısmarlama bir şey yapamayız. Bize telkin olamaz. Araştırmalarda şu sonucu bulacağız diye yola çıkamayız, bilimde kurgulamak yoktur. Bizim bağımsız olmamız onun için gereklidir. Yanlış da yapabiliriz, yanlış da savunabiliriz ama en önemlisi bizim özgür olabilememizdir. Dünyada böyle bir örnek yoktur. Biz yönetim olarak bir emrivakiyle karşı karşıya kaldık. Bu karar alınırken bize hiç danışılmadı, fikrimiz alınmadı. Dünyadan tepkiler gelirse bunu anlatmakta zorlanabiliriz. Sizden önce Science dergisinden aradılar. Onlara ne diyeceğimi düşünmek zorunda kaldım. Şu ana kadar sonucu beklemeden Hacettepe'den Prof. Dr. Çiğdem Altay adlı bir şeref üyemiz istifa etti." ♦